

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ І НАУКИ
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ХАРКІВСЬКЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ
МАЛОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ

НАУКОВЕ ВІДДІЛЕННЯ: ФІЛОСОФІЇ ТА СУСПІЛЬСТВОЗНАВСТВА
СЕКЦІЯ ФІЛОСОФІЇ

**СЕНС ЛЮДСЬКОГО ЖИТТЯ З ПОЗИЦІЙ
ХРИСТІЯНСЬКОГО СВІТОБАЧЕННЯ**

Виконав

Малєєв Денис Сергійович,
учень 10-А класу
Харківської приватної
загальноосвітньої школи «Початок
мудрості»

Науковий керівник

В'ялов Олександр Олександрович,
вчитель фізики вищої категорії,
старший вчитель

2011 р.

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Практичне значення питання про сенс життя

1.1. Проблема абортів та суїцидів як результат відсутності розуміння сенсу життя

1.2. Місце питання про сенс життя в шкільних навчальних програмах

РОЗДІЛ 2. Християнське вчення про сенс життя

2.1. Аналіз книги Еклезіяста з Біблійного Старозавітного канону

2.2. «Велика Дидактика» Яна Амоса Коменського про сенс життя

2.3. Григорій Сковорода про сенс людського життя

ВИСНОВКИ. Застосування християнського вчення про сенс життя

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ВСТУП

*«Воля до сенсу -
унікальний людський феномен,
оскільки тварина не буває
стурбованою сенсом свого
існування» (В. Франкл).*

Згідно з визначенням Вікіпедії [1], «Сенс життя – це філософська та духовна проблема, що стосується кінцевої мети існування, призначення людства та людини як біологічної істоти, одне з основних світоглядних понять, що впливає на формування духовно-морального образу особистості». Відтак, пошук сенсу життя – необхідна складова плідного людського існування як в особистісному, так і в колективному аспекті. Саме тому, там, де на питання «Навіщо жити?» не дають адекватної або будь-якої взагалі відповіді, якість, плідність людського існування збіднюється, а саме життя потрапляє під ризик винищення.

Актуальність дослідження питання сенсу життя, таким чином, полягає в наступному:

- 1) Запобігання знищенню людей (дорослих, дітей та ненароджених – шляхом абортів), що виникає через неналежне усвідомлення сенсу життя тих, кого знищують.
- 2) Запобігання самогубствам, допомога потенціальним самогубцям утриматись від замаху на власне життя.
- 3) Сприяння розвитку духовно-моральних чеснот людини через втілення християнського вчення щодо сенсу людського життя.

Об'єктом дослідження є питання сенсу (значення, цілі, мотивації, сутності) життя людини та суспільства (як колективу людей).

Предметом дослідження є дослідження проблематики сенсу життя з позицій християнського світобачення.

Метою роботи є дослідити питання сенсу людського життя з точки зору християнського віровчення в його першоджерелі – Святому Письмі (Біблії) – та в роботах авторитетних християнських зарубіжних та вітчизняних авторів.

Реалізація мети здійснюється шляхом опрацювання наступних **трьох завдань**:

- 1) Демонстрація актуальності питання про визначення сенсу життя людини і суспільства.
- 2) Стислий аналіз можливих варіантів відповіді на питання щодо сенсу життя.
- 3) Дослідження літературних джерел християнського спрямування задля визначення сенсу життя людини і суспільства з точки зору християнського світобачення.

В даній роботі були застосовані наступні **методи дослідження**:

- 1) Опитування (інтерв'ювання) педагогів ХПЗШ «Початок мудрості» щодо місця питання про сенс людського життя в змісті навчальних програм з шкільних навчальних дисциплін
- 2) Вивчення статистичних даних з ресурсів мережі Інтернет щодо випадків самогубства та абортів
- 3) Тематичний аналіз щодо питань про сенс життя текстів з книг Еклезіяста (Біблія, Старий Заповіт), «Велика Дидактика» (Я.А. Коменський), «Початкові двері до християнської доброчинності для молодого шляхетства Харківської губернії» (Г.С. Сковорода)

На думку автора, дана робота має комбінований **теоретико-прикладний** характер.

Ступінь новизни: робота спрямована до надання подальшого розвитку в початковий процес інтеграції християнського світогляду в зміст програмного матеріалу шкільних навчальних дисциплін.

Висновки щодо перспектив практичного **застосування** результатів даного дослідження будуть наведені в підсумковій частині даної роботи.

РОЗДІЛ 1. Практичне значення питання про сенс життя

1.1. Проблема абортів та суїцидів як результат відсутності розуміння сенсу життя

Проблема суїцидів – не економічна, не політична, не соціальна, а, перш за все моральна. Коли не знаєш для чого живеш, коли сенс життя залишається невизначеним, життя втрачає свою цінність. Як влучно зауважив Веслав Брудзінській, «Самовбивця - це людина, яка загинула при спробі втечі від себе самого». Боротьбу проти втечі від себе ведуть всі, в тому числі так звані «видатні люди», багато з яких, втім, пішли з життя через самогубство. Ось лише декілька прикладів [2]:

Сергій Єсенін, 30 років

Один з найвідоміших російських поетів, Сергій Єсенін, був знайдений 28 грудня 1925 повішеним на трубі в готелі «Англетер». Офіційна версія свідчить, що це було самогубство, вчинене в стані депресії. Проте, дотепер ходять чутки про те, що насправді поет не здійснював самогубства, а був убитий чи то ревнивим суперником, чи то співробітниками спецслужб.

Володимир Маяковський, 36 років

Вранці 14 квітня 1930 поет Володимир Маяковський вистрелив собі у серце із револьвера. За два дні до цього він написав записку, в якій були такі рядки: «У тому, що вмираю, не звинувачуйте нікого... Мама, сестри і товариші, вибачте - це не спосіб (іншим не раджу), але у мене виходів немає ». Існує також версія про те, що причиною смерті Маяковського стало вбивство з політичних мотивів.

Марина Цвєтаєва, 48 років

31 серпня 1941 ця відома російська поетеса покінчила життя самогубством. До цього моменту її чоловік був розстріляний за звинуваченням у шпигунстві, а дочка перебувала в таборі. Незадовго до смерті Цвєтаєва, яка перебувала в евакуації в Єлабузі, просила місце посудомийки в сусідньому

місті Чистополі, але роботи не виявилось. На наступний день після повернення в Слабугу і сварки з сином вона повісилася.

Ернест Хемінгуей, 61 рік

2 липня 1961 знаменитий американський письменник Ернест Хемінгуей вистрілив собі в груди з рушниці. Сталося це через кілька днів після його повернення з психіатричної клініки. Він не залишив передсмертної записки, тому мотиви його самогубства невідомі, але є припущення, що вони пов'язані з алкоголізмом письменника. Батько Ернеста Хемінгуея теж наклав на себе руки.

Джек Лондон, 40 років

22 листопада 1916 відомий американський письменник Джек Лондон, прийняв смертельну дозу морфію. Вважається, що це було сплановане самогубство, а не випадковість. Про причини, що підштовхнули письменника до цього вчинку, нічого не відомо, але, можливо, вони були пов'язані з творчою кризою, в якому він перебував в останні роки свого життя.

Вінсент ван Гог, 37 років

27 липня 1890 знаменитий художник-постімпрессионіст Вінсент ван Гог завершив роботу над картиною «Зграя ворон над хлібним полем» і вистрілив у себе з пістолета. Вважається, що причиною цього став напад депресії. Отримана художником рана виявилася смертельною, і в ніч 29 липня він помер.

Статистика самогубств свідчить про те, що проблема невизначеності сенсу життя поставила людство на порозі глобальної катастрофи:

- За офіційною статистикою [7], щороку закінчують життя самогубством 1100000 чоловік (серед них: 12 тисяч українців) До офіційної статистики самогубств потрапляють тільки явні випадки суїциду, тому число реальних самогубств значно перевищує офіційні цифри - вважається, що щорічно в світі накладають на себе руки більше 4000000 чоловік
- 19 000 000 чоловік щорічно здійснюють невдалі спроби самогубства ..
- У світі кожні 20 секунд одна людина губить себе, а кожні 2 секунди хтось

безуспішно намагається звести рахунки з життям. Число самогубців перевищує кількість жертв вбивств і воєн разом узятих.

- Кількість закінчених самогубств серед чоловіків в середньому в 4 рази більше, ніж жінок - з іншого боку - жінки намагаються покінчити з собою в 4 рази частіше, ніж чоловіки, але вибирають "м'які" способи, які значно рідше призводять до смерті.
- Динаміка суїцидальної кривої в колишньому Радянському Союзі. Всі цифри щодо самогубств в Радянському Союзі були засекречені - Держкомстат опублікував їх тільки в 1989 році. Йому дійсно було що приховувати - якщо царську Росію можна було віднести до країн з невисоким рівнем самогубств, то після Жовтневої революції та громадянської війни кількість суїцидів різко зростає. У 1984 році СРСР займав за кількістю самогубств (39 особи на 100 тисяч) друге місце, поступаючи тільки Угорщині.
- Самогубства серед молоді. За останнє десятиріччя кількість самогубств серед молоді зростає у 3 рази. Основні причини суїциду: нерозділена любов, конфлікти з батьками і однолітками, страх перед майбутнім, самотність. Щорічно кожен дванадцятий підліток у віці 15-19 років намагається зробити спробу самогубства.
- З початку 19-го століття спостерігається постійне і рівномірне зростання статистики самогубств у всіх країнах світу.
- Суїцидальний ризик для різних професій (що оцінюється в балах від 1 до 10) виглядає так: на першому місці музикант (8,5 бали), далі йдуть медсестра (8,2); зубний лікар (8,2); фінансист (7,2); психіатр (7,2). Закривають список бібліотекар (3,2) і продавець (2,1).

ВООЗ налічує 800 причин самогубств. З них:

- 41% - невідомі
- 19% - страх перед покаранням
- 18% - душевна хвороба
- 18% - домашні засмучення

- 6% - пристрасті
- 3% - грошові втрати
- 1,4% - пересиченість життям
- 1,2% - фізичні хвороби.

Крім самогубств, як явища, що свідчать про трагічні наслідки відсутності сенсу життя, є також інше явище, коли дорослі визначають (точніше – спростовують) сенс життя дітей. Ще ненароджених. Мова йде про аборти. Статистика абортів свідчить про те, що кількість абортів в порівнянні з тією кількістю абортів, яка була зафіксована в перші роки незалежності України - знижується. І дуже істотно, але в порівнянні з іншими державами вона має значні показники! Офіційна статистика здійснюваних абортів в Україні [3]:

Рік	Кількість абортів
1990р.	1млн.19тис.
1992р. - 902 тис.	902 тис.
1995р. -740 тис.	740 тис.
2000р. – 434 тис.	434 тис.
2001р. – 370 тис.	370 тис.
2002р. - 346 тис.	346 тис.
2003р. – 316 тис.	316 тис.
2004р. –289 тис.	289 тис.
2005р. –264 тис.	264 тис.
2006р. –230 тис.	230 тис.

З неї видно, що в порівнянні з 1990 роком, у 2006 році кількість абортів знизилася на 789 тис., за 16ть років. Цей результат дуже вагомий, але в порівнянні з іншими державами, наприклад, порівнявши з державою-сусідкою Польщею, цей результат катастрофічний! У Польщі за ці ж роки було зафіксовано 82тис.329 випадків абортів! Логічне питання «чому?».

Відповідаючи на це питання слід звернути увагу та підкреслити те, що Польща католицька держава.

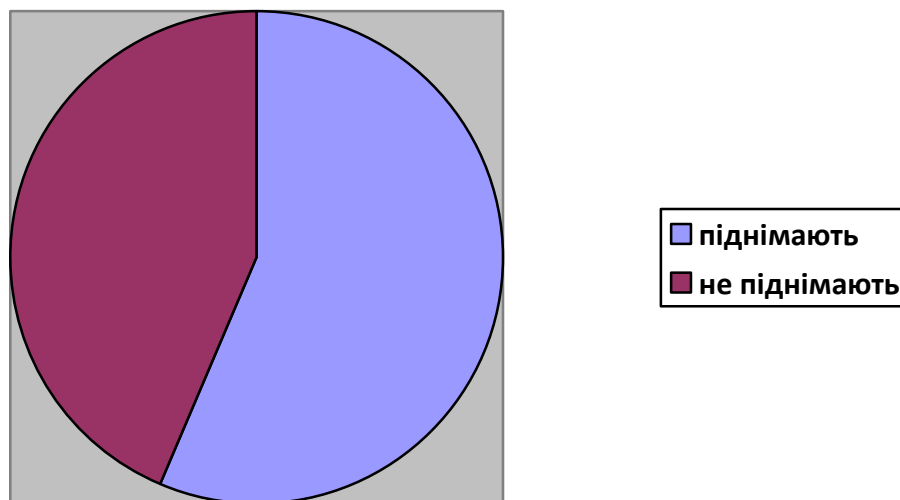
Про що це каже? Каже про існування моральної та психічної проблеми серед Українського соціуму.

Висновок: знайшовши відповідь на питання про сенс життя, можна попередити багато випадків самогубства, бо буде альтернатива та вибір. А також закласти моральні основи у молодь, що є майбутнім будь-якої нації.

1.2. Місце питання про сенс життя в шкільних навчальних програмах

З метою з'ясування місця питання про сенс людського життя в змісті навчальних програм з шкільних навчальних дисциплін було проведене опитування (інтерв'ювання) 15 педагогів ХПЗШ «Початок мудрості». Узагальнені результати опитування наведені в наступній діаграмі:

Результати опитування серед вчителів

У таблиці подано співвідношення між відповідями вчителів про те, чи вони піднімають питання у своєму виховному процесі про сенс життя.

Наступним завданням була спроба виявити скільки годин з навчального процесу приділено цьому питанню, результати якого видно з наступної діаграми:

Висновок: за даними опитування не складно побачити, що вчителі на своїх уроках піднімають питання про сенс життя, але того місця і того часу, що вони відводять на це питання, недостатньо, аби повноцінно та цілісно відповісти на це дуже важливе питання у житті дитини. Бо саме у школі закладаються засади до майбутніх пошуків людини. І, допомагаючи знайти відповідь на це питання раніше, ми можемо позбавити дитини зайвих і шкідливих пошуків.

РОЗДІЛ 2. Християнське вчення про сенс життя

Говорячи про християнство, ми будемо, насамперед, мати на увазі не зовнішню релігійну обрядовість, а внутрішні духовні підвалини - цінності, світогляд, пріоритети, цілі, моральність.

2.1. Аналіз книги Еклезіяста з Біблійного Старозавітного канону

Основним авторитетом для відповідей на питання, пов'язані з християнством і його світорозумінням, є визнана усіма християнськими конфесіями (деномінаціями) священна книга – Біблія [4,5]. У ній викладено християнське практичне вчення (вчинки благочестя, думки, дії, стану духу/душі/ тіла).

Незважаючи на те, що Біблія в цілому відповідає на питання про сенс життя, розглянемо одну з книг Старого Завіту, присвячену цьому питанню безпосередньо. Це - книга Еклезіяста (Проповідника), складена, як вважають, царем Соломоном.

Книга Еклезіяста є взірцем поетичної літератури епохи Стародавнього Світу. Вона містить 12 розділів. Структура книги сформована таким чином, щоб через невдалі спроби визначити сенс життя прийти до справжнього його призначення. Еклезіяст шукає щастя, сенс, ціль життя в 7 напрямках, кожен з яких приводить його до однакового висновку: «Марнота та ловлення вітру». Цими хибними напрямками, що претендували на сенс життя автора книги були:

- 1) **Пошук сенсу життя в освіченості:** «І поклав я на серце своє, щоб шукати і досліджувати мудрістю все, що робилось під небом. Ця праця тяжка, яку дав Бог для людських синів » (1:13)
- 2) **Пошук сенсу життя в розвагах:** «І сказав був я в серці своєму: іди-но, хай випробую тебе радістю, і придивись до добра, - та й вона, ось, марнота...» (2:1)
- 3) **Пошук сенсу життя в праці:** «Та коли я звернувся до всіх своїх чинів, що їх поробили були мої руки, і до труду, що я потрудився був,

роблячи, - й ось все це марнота та ловлення вітру, і немає під сонцем нічого корисного...» (2:11)

- 4) **Пошук сенсу життя в формальній релігії:** «Не поспішай твоїми устами, і нехай твоє серце не поспішає винести слово перед обличчям Бога. Адже Бог на небі, а ти – на землі...» (5:1)
- 5) **Пошук сенсу життя в здобутті матеріального багатств:** «Хто любить срібло, не насититься сріблом. І хто сильно полюбив їхні плоди? Це ж марнота...» (5:9)
- 6) **Пошук сенсу життя в міжособистісних стосунках чоловіка і жінки:** «І знаходив я гіркіше за смерть жінку, яка є пасткою, і її серце – сіті, її руки – кайдани...» (7:26)
- 7) **Пошук сенсу життя в здобутті влади над людьми:** «Зло, яке я побачив під сонцем, як проступок, що вийшов від обличчя того, хто панує. Безумного поставлено на великих висотах... Я бачив рабів на конях і володарів, що ходять по землі, як раби» (10:5-7)

До речі, самі пошуки Еклезіяста виявляють неабияку емоційну забарвленість. Його пронизує ціла гама почуттів, таких як:

- 1) **Сум щодо монотонності, звичності, буденності та прозаїчності життя:** «Усе те, що було, - воно те, що буде. І що те, котре зроблене, - воно те, що буде зроблене. Немає нічого нового під сонцем» (1:9)
- 2) **Сум щодо несправедливості життя, видимого звеличування зла над добром:** «Я все побачив у днях моєї марноти. Є праведний, що гине у своїй праведності, і є безбожний, що залишається у своєму злі» (7:15)
- 3) **Сум щодо обмеженості, швидкоплинності життя:** «Усе іде на одне місце. Усе постало із землі, і все до землі повертається» (3:20)
- 4) **Сум щодо незрозумілості, незбагненності світу, таємничості людської долі:** «І я побачив усі Божі творіння, що людина на зможе осягнути творіння, зроблене під сонцем. І скільки б людина не

намагалася осягнути, то не осягне. І скільки б мудрий не говорив, що пізнав, не зможе осягнути» (8:17)

Як видно, автор не лише відчуває інтелектуальну незадоволеність з приводу відсутності достойного сенсу свого життя, а й відчутно переймається емоціями депресивного характеру, що свідчить про глибокий внутрішній конфлікт, дискомфорт, смуток.

Насамкінець, Еклезіяст все ж-таки доходить висновку, що справжнім сенсом життя є величання Бога-Творця всім своїм єством – думками, почуттями, вчинками: «Кінець усього слова, як чується: бійся Бога і дотримуйся Його заповідей, бо належить це кожній людині» (12:13). Таким чином, через усвідомлення своєї відповідальності перед Богом – Творцем, через пошук Його та стосунки з Ним набувають сенсу всі інші сторони людського буття – освіта, робота, розваги, сімейні стосунки, формальна релігійність, здобуття і розпорядження багатством, сходження до висот влади.

Розміщення результату пошуків автора в останньому розділі книги свідчить про завершеність пошуків, досягнення внутрішньої та зовнішньої гармонії і відсутність потреби в подальших пошуках. Безперечно, залишається відкритим питання про спосіб застосування відкритого врешті-решт переконання до всіх сторін реального життя, але ця задача, вочевидь, виходить за межі самої книги Еклезіяста.

У Великому Катехізисі Пресвітерської Церкви (1647 р.) на питання «Що є головним і найвищим призначенням людини?» дається наступна відповідь: «Головним і найвищим призначенням людини є славити Бога і звершено радіти в Нім повіки» [6]. До речі, це питання представлено у Катехізисі під номером першим, що логічно свідчить про його значущість і важливість у житті людини. Крім того, упорядники Катехізису відзначають емоційний результат втілення в життя справжнього сенсу останнього: «звершено радіти в Нім повіки».

Аналогічно, православний «Закон Божий» [7], виданий за благословенням блаженнішого Володимира, митрополита Київського і всія Русі, в розділі «Про призначення людини» зазначає, що «Бог дав нам розум, вільну волю та

безсмертну душу, аби пізнавати та служити Йому... Існування людини на землі сповнене глибокого змісту, великого призначення та високої цілі... В Божому задумі немає нічого беззмістовного. І якщо людина живе не по Божих законах і не заради Нього, то життя такої людини безцільне. Бо усе в цьому світі створено Богом і спрямоване на Нього». Відтак, перше, що призначено кожній людині - це пізнати істинного Бога - Творця того світу, де живе людина. Через споглядання того, що нас оточує (природи, творіння, суспільства), можна впевнитися, що все згадане сповнене Божої волі та Його задуму!

Таким чином, висновки, зроблені в ході нашого дослідження, співпадають з традиційним тлумаченням сенсу життя в основних християнських конфесіях (протестантизмі та православ'ї), що, до речі, свідчить про єдність різних напрямків християнства в ключових світоглядних питаннях.

2.2. «Велика Дидактика» Яна Амоса Коменського про сенс життя

Чеський педагог, народився у Нівниці, що у південній Моравії, 8 березня 1592 року. У дитячі роки навчався у братській школі, пізніше латинській школі та Херборнській академії. Окрім педагогіки займався письменництвом, головним твором його життя можна вважати твір «Велика Дидактика» [8], який, зокрема, також стосується предмету та об'єкту нашого дослідження.

Так, у розділі 2 під назвою «Остання ціль людини знаходиться за межами цього життя» автор підкреслює: «Все, що в цьому житті ми чинимо та переносимо, свідчить про те, що тут ми не досягаємо останньої цілі, але що все наше єство, як і ми самі, має інше призначення... Все, чим сповнена наша натура, все, що ми робимо, думаємо, кажемо, замислюємо, набуваємо, маємо, є лише певними сходами, просуваючись якими чимдуж далі, ми завжди і дійсно сягаємо вищих щаблів. Проте, останнього щаблю ми не знаходимо ніколи». Зазначаючи, що «в цьому житті не можна знайти меж власним бажанням та прагненням», автор доходить висновку, що «Справжні вимоги до людини полягають в тому, щоб вона була: 1) Розуміючою всі речі, 2)

Пануючою над речами і над собою, 3) Спроможною себе та все інше підносити до Бога – Джерелу всіх речей. Якщо ці вимоги перефразувати відомими словами, то отримаємо: 1) Наукову освіту, 2) Добročинність або моральність, 3) Релігійність або благочестя».

Таким чином, Я.А.Коменський, намагається дати практичне застосування до ідеї про сенс людського життя, визначений Святим Письмом та канонами християнської Церкви. При цьому він не впадає у спокусу знехтувати «життям земним» перед обличчям «життя небесного». Навпаки, питання земного життя набувають значущості, сповнюють відповідальне ставлення якраз з перспектив «життя небесного». Саме розуміння Задуму Бога-Творця та можливостей, Ним забезпечених, забезпечує творче, відповідальне ставлення до всіх сторін життя людини та суспільства – до освіти та науки, до прогресу, що можливий у разі їх використання, до стосунків на основі добročинності та моральності і до релігії, як рушійної сили цих прогресивних досягнень.

2.3. Григорій Сковорода про сенс людського життя

Г.С. Сковорода - український та російський філософ, поет та педагог. Народився 23 листопада в селі Чернухи, що на Полтавській області.

У своєму творі «Початкові двері до християнської добročинності для молодого шляхетства Харківської (!!! – примітка автора) губернії» (1766 р) Григорій Сковорода зазначає[9]: «Слава Богові блаженному за те, що потрібне зробив неважким, а важке - непотрібним. Немає солодшого для людини і немає потрібнішого, ніж щастя, нема ж нічого і легше цього. Слава блаженному Богу ... Що було б тоді, якщо б щастя, найпотрібніше і найприємніше для всіх, залежало від місця, від часу, від плоті від крові? Скажу ясніше: що було б тоді, якби щастя уклав Бог в Америці, або на Канарських островах, або в азіатському Єрусалимі, або царських палатах, або в Соломоновому столітті, або в багатствах, або в пустелі, або в чині, або в науках, або в здоров'ї? .. Тоді б щастя наше та ми з ним були б бідні. Хто б тоді міг дістатися до тих місць? Як можна народитися всім в одному якомусь часі? Як же поміститися в одному

чині й стані? Яке ж то і щастя, затверджене на піску плоті, на обмеженому місці і часі, на смертному одрі людини? Чи не є те важким? Гей! Важке та неможливе. Слава ж блаженному Богові, що важке зробив непотрібним... Нині ж бажаєш бути щасливим? Не шукай щастя за морем, не проси його у людини, не вештайся по планетах, не шкандибай по палацах, не повзай по кулі земній, не крокуй по Єрусалиму ...Тільки одне є для тебе потрібне, одне ж тільки й благе і легке, а інші всі праця і хвороба. Що ж є одне єдине? Бог».

Як видно, торкаючись теми щастя або сенсу життя, Г.С. Сковорода підкреслює, що воно (щастя) не залежить від обставин, місця, часу, статку людини, а знаходиться поза межами звичних речей – в особі Бога та стосунках з Ним. Очевидно, що подібне розуміння щастя, сенсу життя не лише не заважало, а й допомагало видатному філософові бути моральною, небайдужою та прогресивною людиною. Крім того, видно, що усвідомлений належним чином сенс життя допомагає людині бути задоволеною, заспокоєною, плідно працюючою на користь іншим. Таким чином, разом з Я.А. Коменським, Г.С. Сковорода намагається знайти спосіб запровадження в практичне життя християнського вчення про сенс останнього.

ВИСНОВКИ. Застосування християнського вчення про сенс життя

1) Для окремо взятої особистості (індивідуальний аспект)

- Відмова від спроб знайти сенс в хибних цінностях
- Орієнтація своїх цілей, думок, бажань на цінності справжні, випробувані часом – Біблійні цінності

Запровадження цих кроків, застосовуючи їх у власному житті здатне утримати людину від самогубства та від винищення інших – слабших, беззахисних людей (в тому числі, шляхом абортів)

2) Для людського співтовариства в цілому (соціальний аспект)

- Відмова від спроб здобуття сенсу через досягнення хибних цінностей в різних сферах суспільного життя (освіта, медицина, політика, наука, ...)
- Орієнтація мети, змісту, спрямованості різних сфер суспільного життя (освіта, медицина, політика, наука, ...) на цінності справжні, випробувані часом – Біблійні цінності

Запровадження цих кроків повинно призвести:

- В освіті – до поліпшення результативності виховання
- В медицині – до зростання рівня етичності в роботі спеціалістів (в тому числі - до збереження життя ненароджених)
- В політиці – до формування морально здорового керівництва, а згодом – до морального оздоровлення суспільства в цілому
- В науці – до орієнтації наукових пошуків, зусиль на цілі, що є значущими з точки зору призначення людини

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- 1) Вікіпедія – інтернет-енциклопедія, http://ru.wikipedia.org/wiki/смысл_жизни
- 2) Статистика самогубств: <http://lossfsoul.com/DEATH/suicide/static.html>
- 3) Статистика абортів: <http://statisticsofabortions.ru/html>
- 4) «Книга Святого Письма Старого та Нового Заповіту», книга Еклезіяста , розділи 1-12(ст. 626-632)(Четвертний повний переклад з давньогрецької мови), Київ, Українське Біблійне Товариство, 2011
- 5) «Біблія або Книга Святого Письма Старого і Нового Заповіту» (із мови давньоєврейської й грецької на українську дослівно наново перекладено), книга Еклезіястова, розділ 1-12», Київ, Українське Біблійне Товариство, 2004
- 6) «Великий Катехизм Пресвітерської Церкви» , переклад з англ., Михайло Фесенко
- 7) Серафим Слободской «Закон Божий», Призначення людини (ст.475-476), 2009
- 8) Я.А. Коменский «Избранные педагогические сочинения» (под. редакцией и биографическим очерком и примечаниями проф.А.А.Красновского), государственное учебно-педагогическое издательство «Министерство Просвещения РСФСР» , Москва, 1955
- 9) Г.С.Сковорода «Початкові двері до християнської добродієвності для молодого шляхетства Харківської губернії»